

7. The Constitution of India – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.constitution.org/cons/india/const.html>

8. The Mehar Singh Gill and P. D. Bhardwaj. The Religious Composition of India's Population // Sarjana. – Vol. 25, №. 2, Dicember 2010, pp. 61-76]

9. Worldometers – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.worldometers.info/world-population/india-population/>

*Ключкович Анатолій Юрійович, кандидат політичних наук, доцент,
доцент кафедри політології і державного управління
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»*

РЕФОРМУВАННЯ РЕГІОНАЛЬНОГО ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ В КРАЇНАХ ВИШЕГРАДСЬКОЇ ГРУПИ

В процесі постсоціалістичної модернізації та вступу до Європейського Союзу країни Вишеградської групи (V4) здійснили реформи територіальної організації публічної влади, вивчення яких актуалізується в сучасному вітчизняному реформному контексті.

Серед основних цілей, які переслідували країни V4 у процесі реформування регіонального публічного управління, варто виокремити наступні: демократизація суспільства шляхом залучення громадян до процесу прийняття рішень; розбудова місцевого та регіонального самоврядування; вдосконалення адміністративно-територіального устрою; передача владних повноважень, адміністративних послуг, фінансів і відповідальності органам публічної влади на місцях; адаптація регіональної політики до вимог ЄС. Ключові цілі визначили те, що процес реформування територіальної організації публічної влади пробігав у двох основних контекстах – децентралізаційному та євроінтеграційному.

Інтенсивність і глибина реформування територіальної організації публічної влади в країнах V4 була різною, але узагальнюючи базові характеристики, можна виокремити два основних етапи.

У рамках першого, т.зв. «перехідного» етапу реформування, який охоплював 1990-1996/97 рр., було здійснено наступні кроки: відбулась відмова від принципу «демократичного централізму» на користь децентралізації та деконцентрації виконавчої влади; основний напрям реформ політико-владних відносин був спрямований на розбудову демократичного місцевого самоврядування; закладено нормативні основи децентралізації влади та функціонування територіального самоврядування; влада передавалася не призначеним і контрольованим центром представникам місцевої влади, а політикам, обраним у ході демократичних виборів; водночас, перетворення в сфері територіального управління були несистемними, повільними, а в окремих випадках, відбувалося навіть гальмування змін з політичних мотивів (у Словаччині і Чехії в сер. 1990-х рр.) [1, с. 59]. У цей період країни V4

коливалися в пошуках необхідної форми територіальної організації публічної влади, апробуючи різні варіанти як на рівні проектів, так і на практиці.

Другий етап реформування (з др. пол. 1990-х рр. до вступу в ЄС) – це період інтенсивних інституційних перетворень, власне реформа системи публічного управління та адміністративно-територіального устрою. З-поміж основних характеристик періоду варто виокремити наступні: потужним стимулом реформування системи політико-владних відносин стала перспектива членства у ЄС, відбувається адаптація публічного управління і адміністративно-територіального устрою до європейських стандартів; впроваджено систему регіонального самоврядування з поетапною передачею повноважень від органів державної влади; в підході до реформування регіональної політики формується партнерство між центральною владою і регіональними/місцевими органами самоврядування. Після 2004 р. відбувається подальше вдосконалення територіальної організації публічної влади країн V4.

Процес реформування регіонального публічного управління в країнах Вишеградської групи був доволі складний, супроводжувався успіхами та кризовими явищами, мав підтримку і критику в суспільстві. Зокрема, в контексті децентралізаційних реформ виникали наступні труднощі та проблеми: високий ступінь політизації процесу децентралізації та діяльності органів самоврядних одиниць; складність визначення кількості, оптимального розміру і територіальних меж одиниць місцевого та регіонального самоврядування; визначення обсягу владних повноважень і переліку адміністративних послуг, які надавалися на національному, регіональному та місцевому рівнях; послаблення державного контролю за діяльністю органів місцевого самоврядування в контексті реалізації делегованих повноважень; загострення проблем бюджетної системи в аспекті фінансування місцевого самоврядування; зниження якості місцевого управління та легітимності прийнятих рішень, обумовлене низьким рівнем компетентності посадових осіб місцевого самоврядування; «децентралізація» корупції.

Окремі з вказаних проблем не розв'язані повністю й на сучасному етапі розвитку, і потребують подальшого реформування. Хоча словацькі дослідники вказують, що найважливішою проблемою реформування державного управління в Словаччині є його перманентний характер [2, с. 21-22].

Європейський підхід до реформи публічного управління також зумовив деякі труднощі в контексті виконання конкретних інституційних вимог ЄС щодо адаптації національних систем публічного управління до європейських стандартів і регіоналізації за системою NUTS, яка не зовсім узгоджувалася з адміністративно-територіальним устроєм країн Вишеградської групи.

В процесі реформування територіальної організації публічної влади, її децентралізації та європеїзації країни V4 досягли наступних результатів: відбулася оптимізація територіального управління, впорядкування взаємовідносин органів публічної влади різних ієрархічних рівнів, вдосконалення адміністративно-територіального устрою в цілому;

запроваджено (відроджено) і вдосконалено місцеве та регіональне самоврядування; впроваджено багаторівневе управління за стандартами ЄС, що дало можливість країнам V4 отримувати переваги від структурної політики ЄС і впливати на процес реалізації його регіональної політики; змінився розподіл і співвідношення повноважень між центральними й самоврядними органами публічної влади; відбулося впровадження принципів субсидіарності та суспільного діалогу в аспекті задоволення місцевих інтересів і колективних потреб мешканців; змінилося розуміння позицій державного сектора в суспільстві; посилилася ідентифікація мешканців із місцевою громадою, регіональним утворенням, з'явилась мотивація до активної участі у громадському житті на місцевому і регіональному рівні та ін.

З-поміж основних факторів успішності реформування регіонального публічного управління в країнах V4 варто виокремити наступні: політична воля державних лідерів, консенсус політичних сил щодо необхідності реформування; наявність комплексної стратегії реформування; ефективний механізм управління реформою, який акумулює експертний і кадровий потенціал; вчасно підготовлена законодавча база для реформування, узгоджена з міжнародними стандартами; широкий суспільний консенсус на користь реформ, підтримка громадськості та ЗМІ; допомога Європейського Союзу, міжнародних організацій.

Отже, досвід країн Вишеградської групи засвідчує, що реформування регіонального публічного управління потребує комплексного концептуального, адміністративного, конституційно-правового забезпечення, міжнародної підтримки та внутрішньополітичного консенсусу щодо вектору реформ.

Список використаних джерел

1. Ключкович А. Децентралізація публічного управління в Словаччині та Чехії в контексті постсоціалістичної демократизації / А. Ключкович // Політика і державне управління. – Ужгород : Видавництво «Говерла», 2016. – С. 58-62.

2. Dudinská I. Politicko-sociálno-ekonomický a legislatívny kontext reformy verejnej správy v Slovenskej republike / I. Dudinská, M. Cirner // Súčasné reformy verejnej správy na Slovensku a ich politologické aspekty. – Prešov : Prešovská univerzita, 2014. – S. 7-30.

*Лесняк Віталій Юрійович, кандидат політичних наук, доцент
доцент кафедри політології та соціології*

Рівненського державного гуманітарного університету

СТАТУС ВОЄВОДСЬКИХ, ПОВІТОВИХ ТА ГМІННИХ РАД ДІЯЛЬНОСТІ СУСПІЛЬНОЇ КОРИСТІ У СТРУКТУРІ ОРГАНІВ ТЕРИТОРІАЛЬНОГО САМОВРЯДУВАННЯ ПОЛЬЩІ

Структура влади сучасної Польщі передбачає функціонування широкої мережі центральних та територіальних державних інститутів та органів місцевого самоврядування. Реформа системи публічної адміністрації,